

Specifické poruchy učení a chování

Specifické poruchy učení

Pod pojem specifická porucha učení (dále jen SPU) můžeme zahrnout celou skupinu poruch, které jsou příčinou výukových obtíží dítěte ve škole.

Odhaduje se, že v populaci je 4-5% jedinců, trpících některou z těchto poruch, vyšší procento výskytu je u chlapců. Projevy SPU se nejčastěji objeví až na určitém stupni vývoje dítěte, zpravidla po nástupu do 1. ročníku ZŠ.

Dyslexie – porucha postihuje základní znaky čtenářského výkonu, a to rychlost, správnost, techniku čtení a porozumění čtenému textu.

- **Rychlost** - dítě luští písmena a hláskuje, neúměrně dlouho slabikuje, nebo naopak čte zbrkle, domýšlí slova
- **Chybovost** – dítě zaměňuje tvarově blízka písmena např. a/e, m/n, b/d/p. Může také zaměňovat zvukově blízka písmena t/d. Dochází k zaměňování pořadí písmen ve slově, kdy například slovo sen přečte jako nes. Někdy může vynechávat písmena případně i slabiky některých slov. Další častou chybou je domýšlení slov podle jejich začátku nebo kontextu.
- **Technika čtení** – dítě například slovo potichu předčítá po hláskách a pak jej vysloví nahlas, nebo neúměrně dlouho zůstává ve čtenářském vývoji u slabikování, opakovaně čte začátky slov případně celá slova, čtení je neplynulé, těžkopádné, s častými zárazy.
- **Porozumění** – dítě natolik zaměří své úsilí a pozornost na zvládnutí čtenářské techniky, že jeho schopnost porozumět obsahu přečteného je značně snížena. Někdy to může být na úrovni úniku detailů, či částí z obsahu, v nejtěžších případech dítě nerozumí obsahu přečteného textu vůbec.

Dysgrafie – je porucha psaní, která postihuje grafickou stránku písemného projevu, tj. čitelnost a úpravu. Projevuje se v následujících oblastech:

- Dítě si obtížně pamatuje tvary písmen, obtížně je napodobuje.
- Písmo je příliš velké, malé, často obtížně čitelné.
- Obtíže při napodobování písmen a pomalé vybavování tvarů písmen přetrvávají i ve vyšších ročnících.
- Ve svém písemném projevu často škrtá, přepisuje písmena.

- Písemný projev je neupravený.
- Neúměrně pomalé tempo psaní.
- Písařský výkon vyžaduje neúměrně mnoho energie, vytrvalosti a času.

Dysortografie – jedná se o specifickou poruchu pravopisu. Projevuje se zvýšeným počtem specifických dysortografických chyb a kromě toho obtížemi při osvojování gramatického učiva a aplikaci gramatických jevů.

Specifické dysortografické chyby :

- Rozlišování krátkých a dlouhých samohlásek.
- Rozlišování slabik dy/di, ty/ti, ny/ni.
- Rozlišování sykavek.
- Vynechaná, přidaná, přesmyknutá písmena či slabiky ve slovech.
- Hranice slov v písmu.

Dyskalkulie – je poruchou matematických schopností, která postihuje manipulaci s čísly, číselné operace, matematické představy, geometrii.

Dítě s dyskalkulií má obtíže při osvojování matematických pojmů, chápání a provádění matematických operací. Často si osvojuje početní spoje především pamětně, a pokud paměť selže, dopouští se „neobvyklých chyb“. Neúměrně dlouho setrvává na počítání s užitím prstů. V jiných případech je narušena matematická logika a dítě nechápe základní postupy.

Specifické poruchy chování

ADHD (porucha pozornosti s hyperaktivitou) se u dětí projevuje nejčastěji nedostatkem pozornosti, netrpělivostí, neustálým pohybem a impulzivností. Dítě nebaví dělat věci, které samo nepovažuje za zábavné, cítí nevybitou energii, má potřebu se stále hýbat. Může se jevit jako nepořádné, zapomínající a zbrklé. Často je napomínáno, že se např. pohupuje na židli, ruší ostatní. Důležité je však si uvědomit, že vnitřní neklid – a tím i porucha koncentrace – narůstá u dítěte právě při absenci pohybu. Pohyb je pro tyto děti uvolňujícím a vlastně i zklidňujícím momentem.

ADD je vlastně stejnou poruchou pozornosti, ovšem bez hyperaktivity. Jedinci s ADD působí, jako by žili v jiném světě. Často bývají zasnění, nereagují, když na ně někdo mluví. Projevy poruchy pozornosti jsou stejné jako u ADHD - obtížné soustředění se po delší dobu, snadné vyrušení podněty, potíže s dokončováním úkolů, zapomínání, chaos apod.